

ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု ကင်းစင်ပျောက်ရေး

**National Seminar on
Strengthening Health Promoting
School
MICC II, Naypyitaw**

PRESENTED BY

**DR. HTAY HTAY,
PROFESSOR**

**DEPARTMENT OF LAW
YADANABON UNIVERSITY**

12–13, June, 2019

ဆွေးနွေးတင်ပြမည့်အကြောင်းအရာ

- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း
- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်ရလဒ်များ
- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု တိုးပွားရခြင်းအကြောင်းအရင်း
- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှုကင်းစင်ပပျောက်ရေး

ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း

- ❖ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်
  - (၁) ဆေးလိပ်
  - (၂) ဆေးလိပ်ငွေ့
- ❖ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အပေါ်သုံးသပ်ချက်
- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှုအခြေအနေ
- ❖ **e-cigarette** သောက်သုံးမှုအခြေအနေ

ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း

❖ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

ဆေးလိပ် - ပုဒ်မ ၂(က) ဆေးရွက်ကြီးထွက်ပစ္စည်းအား မီးလောင်ကျွမ်းစေခြင်းအားဖြင့် ထွက်ပေါ်လာသော အခိုးအငွေ့ကို ရှူရှိုက်ရန် အလို့ငှာ တနည်းနည်းဖြင့် စိမ့်ထားသည့် စီးကရက်၊ ဆေးပေါ့လိပ်၊ ဆေးပြင်းလိပ်၊ ဆေးတံ နှင့် အလားတူ အခြား ပစ္စည်းတမျိုးမျိုး

❖ ဆေးလိပ်ငွေ့ - ပုဒ်မ ၂(ဂ) ဆေးလိပ်ကို မီးလောင်ကျွမ်းစေခြင်းအားဖြင့် ထွက်ပေါ်လာသော အခိုးအငွေ့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆေးလိပ်ကို သောက်ဖွာခြင်း၊ ရှူထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် ရှူရှိုက်ခြင်းကြောင့် ထွက်ပေါ်လာသော အခိုးအငွေ့

ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း

အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အပေါ်သုံးသပ်ချက်

- ❖ ပုဒ်မ ၂(က)အရ e-cigarette သည် ဆေးလိပ်ဟူသော ဝေါဟာရတွင် မပါရှိပါ။
- ❖ ပုဒ်မ ၂(ဂ)တွင် e-cigarette ဟူသော စကားရပ်ကိုပါ ထည့်သင့်ပါသည်။

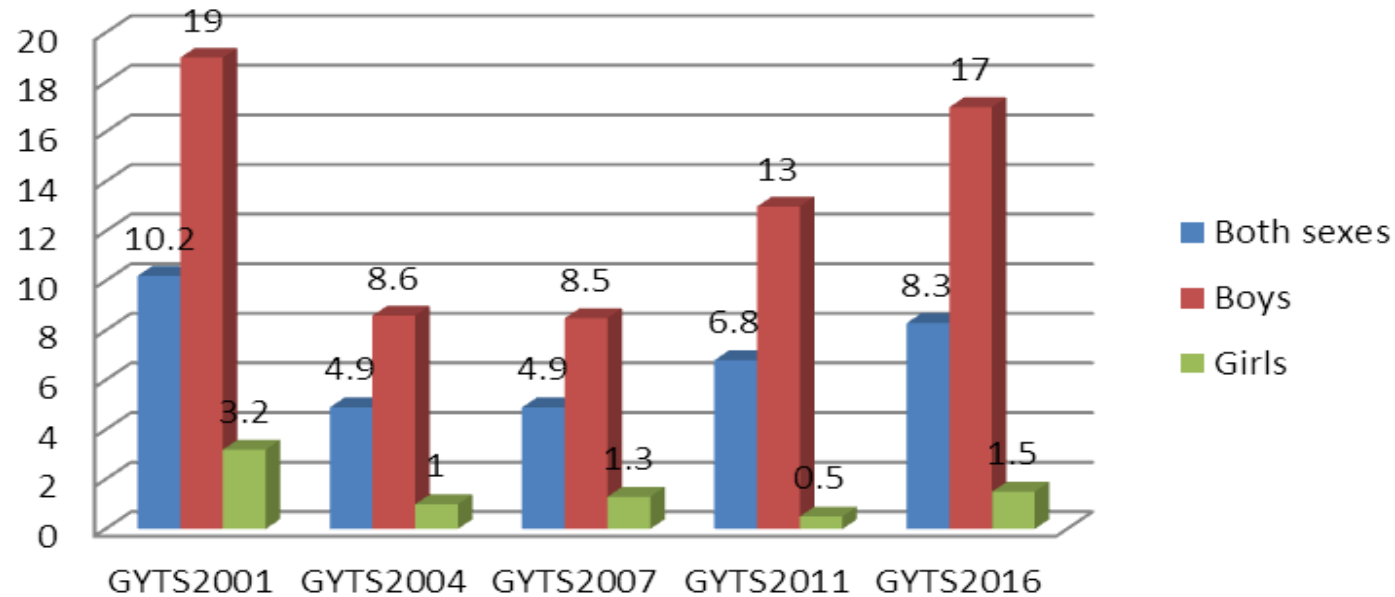
ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း

- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှုအခြေအနေ
- ❖ ၂၀၀၁ - ၁၀.၂ %
- ❖ ၂၀၀၇ - ၄.၉ %
- ❖ ၂၀၁၁ - ၆.၈ %
- ❖ ၂၀၁၆- ၈.၃%

(Globe Youth Tobacco Survey (GYTS) မှ data ရယူထားပါသည်။)

ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း

Current cigarette smokers

ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်း

e-cigarettee သောက်သုံးမှုအခြေအနေ

- ❖ မြန်မာ - Data အတိအကျမရှိ
- ❖ U.S.A (၂၀၀၈)
- ❖ ဆေးလိပ်လုံးဝမသောက်သူ - ၁.၄ %
- ❖ ယခင်ကဆေးလိပ်သောက်ခဲ့သူ - ၇.၆ %
- ❖ လက်ရှိဆေးလိပ်သောက်နေသူ - ၁၄.၄ %
- ❖ ၃.၆ သန်း - အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်း ကျောင်းသူ/ ကျောင်းသား

ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်ရလဒ်များ

❖ ကျန်းမာရေးပြဿနာ

(၁) ခန္ဓာ

(၂) စိတ်

❖ ငွေကြေးပြဿနာ

❖ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများ

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

❖ အဆုတ်ရောဂါ

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

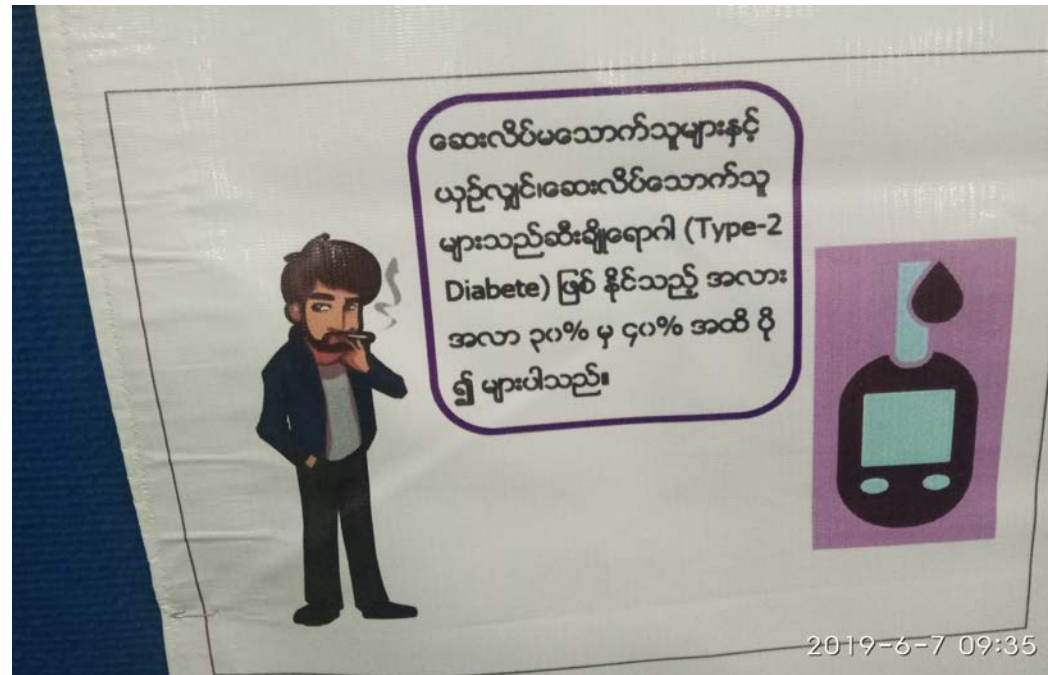
- ❖ နှလုံးရောဂါများ
  - သွေးခဲ၊ လေသင်တုန်းဖြတ်နှင့် နှလုံးခုန် ရုတ်တရက် ရပ်တန့်ခြင်း

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

❖ ဆီးချိုရောဂါ

- ကိုယ်ခံစွမ်းအားနည်းခြင်း
- မျက်စိအမြင်ပြဿနာ
(အတွင်းတိမ်)

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

- ❖ ဆေးလိပ်သောက်ခြင်းကြောင့် အမျိုးသားများတွင်
  - သုတ်ပိုးမအောင်မြင်ခြင်း၊
  - ပန်းသေ-ပန်းညှိုးဖြစ်ခြင်း

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

- ❖ ဆေးလိပ်သောက်ခြင်းကြောင့် အမျိုးသမီးများတွင်
  - ကိုယ်ဝန်ဆောင်နိုင်ရန် ခက်ခဲခြင်း
  - သားအိမ်ပြင်ပတွင် သန္ဓေတည်ခြင်း
  - ပေါင်မပြည့်၊ လမစေ့ဘဲ မွေးဖွားခြင်း
  - နှုတ်ခမ်းကွဲ၊ အာခေါင်ကွဲ မွေးဖွားခြင်း

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

- ❖ သွားဖုံးရောဂါ
- ❖ အရေပြားကင်ဆာ
- ❖ အခြားသောကင်ဆာ
- ❖ အာရုံငါးပါးမှ တပါးပါးချို့တဲ့ခြင်း
  - ထုံထိုင်းခြင်း
  - စိတ်ပူပန်ခြင်း
  - စိတ်ဖိစီးမှုများခြင်း

ကျန်းမာရေး ပြဿနာများ

- ❖ e-cigarette သောက်သုံးမှုကြောင့်
  - အဆုတ်ကင်ဆာ
  - ဆီးအိမ်ကင်ဆာ
  - နှလုံးရောဂါ

ငွေကြေး ပြဿနာများ

❖ ဆေးလိပ်ကြောင့်

- ဆေးကုသမှု ကုန်ကျငွေ
- နာတာရှည် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုစရိတ်
- နာမကျန်း၍ လုပ်အားဆုံးရှုံးမှုကြောင့် နစ်နာငွေများ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများ

- ❖ လေထုညစ်ညမ်းခြင်း
- ❖ ရေထုညစ်ညမ်းခြင်း
- ❖ မြေထုရှိ မြေဆီလွှာပျက်စီးစေခြင်း

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများ

❖ လေထုညစ်ညမ်းခြင်း

- တဆင့်ခံဆေးလိပ်ငွေအန္တရာယ်

စုစုပေါင်းကလေးဦးရေ၏ တဝက်နီးပါး - တဆင့်ခံဆေးလိပ်ငွေရှု

နှစ်စဉ် ကလေး -၁.၂ သန်းကျော် အချိန်အတန်မီ သေဆုံး

လူရွယ်-နှလုံးသွေးကြောကျဉ်း၊ အဆုတ်ကင်ဆာ

ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်-ပေါင်မပြည့်သောကလေးမွေး

2019-6-7 09:36

2019-6-7 09:36

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများ

❖ ရေထုညစ်ညမ်းခြင်း

- လမ်းမပေါ် ဆေးလိပ်တိုများပစ်ခြင်း မှတစ်ဆင့်
- ရေနုတ်မြောင်း၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်၊ ပင်လယ်ထိရောက်
- ရေတွင် ပျော်ဝင် ဓာတ်ပြုပြီး ရေကို ညစ်ညမ်းစေ
- ရေ၏ quality ကို ထိခိုက်
- ရေအတွင်းရှိ သတ္တဝါများ၊ ရေကိုအမှီပြုနေသော တိရစ္ဆာန်များ ပျက်စီးစေ

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများ

❖ မြေထုညစ်ညမ်းခြင်း

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပြဿနာများ

❖ မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်း

- ဆေးရွက်ကြီးအခြောက်ခံ
- ဆေးရွက်ကြီးပင်
- ထင်းများစွာအသုံးပြုရ
- နိုက်တြိုဂျင်၊ ဖော့စ်ဖာရပ်စ်၊ ပိုတက်စီယမ်များကို လျင်မြန်စွာ ထုတ်ယူသုံးစွဲ
- မြေဆီကို လျင်မြန်စွာ ကုန်ဆုံးစေ
- မြေဆီပြန်လည်ဖြစ်ထွန်းမှုကို အားမပေး

ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု တိုးပွားရခြင်း အကြောင်းအရင်း

- ❖ ဆေးလိပ်သောက်သုံးခြင်းအပေါ် ရှုမြင်ပုံ
  - အပေါင်းအသင်းဝင်ဆန့် - ၃၇.၆ % (ကျား)၊ ၁၅.၁ % (မ)
  - ဆွဲဆောင်မှုရှိ ၃၂.၄ % (ကျား)၊ ၂၂.၁ % (မ)
- ❖ မိဘ၊ ဆွေမျိုးကြောင့်
- ❖ ဆေးလိပ်၏အန္တရာယ်ကြီးမှုကို မသိခြင်း
- ❖ ဖိအားများသည့်အခြေအနေ

ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု တိုးပွားရခြင်း အကြောင်းအရင်း

❖ နေရာတိုင်းတွင် ရရှိနိုင်ခြင်း

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆေးလိပ်ထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

၁၉၉၀-၁၉၉၁ စီးကရက်အလိပ်ရေ ၁၀၅၉ သန်း

၁၉၉၉-၂၀၀၀ စီးကရက်အလိပ်ရေ ၂၅၀၂ သန်း

၂၀၁၂-၂၀၁၃ စီးကရက်အလိပ်ရေ ၄၃၃၀ သန်း

၂၀၁၅-၂၀၁၆ စီးကရက်အလိပ်ရေ ၈၀၀၆ သန်း

ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု တိုးပွားရခြင်း အကြောင်းအရင်း

❖ ဈေးသက်သာခြင်း

- စီးကရက်အလိပ်(၂၀) တဗူး

ပြည်ပတင်သွင်း - (၁.၂) ဒေါ်လာ (လာအို)

ပြည်တွင်းတင်သွင်း - (၀.၆) ဒေါ်လာ (လာအို)

ပြည်ပတင်သွင်း - (၁၀.၄၄) ဒေါ်လာ (စင်ကာပူ)

ပြည်တွင်းတင်သွင်း - (၈.၈) ဒေါ်လာ (စင်ကာပူ)

ပြည်ပတင်သွင်း - (၃) ဒေါ်လာ (မြန်မာ)

ပြည်တွင်းတင်သွင်း - (၀.၃) ဒေါ်လာ (မြန်မာ)

ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု တိုးပွားရခြင်း အကြောင်းအရင်း

❖ ဈေးဆိုင်များမှ ဥပဒေကို လိုက်နာမှု မရှိခြင်း

- ပုဒ်မ ၁၄(က) အသက် ၁၈ နှစ်မပြည့်သေးသူအား ဆေးလိပ်ရောင်းချခြင်း (သို့) ပေးကမ်းခြင်း

- ပုဒ်မ ၁၅(က) စီးကရက်ကို လွယ်ကူစွာ ဝယ်ယူသောက်သုံးနိုင်စေရန် တာလိပ်ချင်းဖြစ်စေ၊ အလိပ် ၂၀ ထက် နည်းသော အထုပ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ရောင်းချခြင်း၊

ဆေးလိပ်သောက်သုံးမှု ကင်းစင်ပပျောက်ရေး

- ❖ နိုင်ငံတကာနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း
- ❖ ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းခြင်း
- ❖ အခွန်တိုးမြှင့်ရေးများ ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ❖ တက္ကသိုလ်များတွင် ဆေးလိပ်ငွေ့ ကင်းစင်ရေး မူဝါဒများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ကိုးကားချက်များ

- ❖ ဆေးလိပ်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးထွက်ပစ္စည်းသောက်သုံးမှု ထိန်းချုပ်ရေးဥပဒေ ၂၀၀၆
- ❖ ဆေးလိပ်ငွေကင်းစင်သည့် ဆေးပညာဆိုင်ရာတက္ကသိုလ်များ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၊ ၂၀၁၆
- ❖ ဆေးလိပ်၊ ဆေးရွက်ကြီးသုံးစွဲမှု ထိန်းချုပ်ရေး အမှတ်စဉ် (၁)၊ ပြည့်သူကျန်းမာရေးဖောင်ဒေးရှင်း၊ ၂၀၁၇

ကိုးကားချက်များ

- ❖ The ASEAN Tobacco Control Report, 2012
- ❖ Myanmar 2011 Country Report Global Youth Tobacco Survey (GYTS)
- ❖ National Youth Tobacco Survey, FDA and the U.S Centres for Disease Control and Prevention, 2018
- ❖ Thomas E Novotny, Cigarettes Butts and the case for an Environmental Policy on Hazardous Cigarette Waste, International Journal of Environmental Research and Public Health, May, 2009
- ❖ Tobacco, World Health Organization, 2019
- ❖ Yvette Brazier, Are e-cigarettes a safe alternative to smoking?, Medical News Today, UN, 2018

အသက်အန္တရာယ် ကင်းဝေးဖို့ ဆေးလိပ်ငွေကို ငြင်းပယ်ဖို့

“

ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

”